

การนิยาม การจัดแบ่งประเภท และปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้กระทำผิดต่อเนื่อง ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา* Definition, Typology and Psychological factors of Serial Rapists

ปิยพงศ์ แซ่ตั้ง**
Piyapong Saetan

■ บทคัดย่อ

บทความนี้รวบรวมและนำเสนอข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของอาชญากรรมทางเพศที่ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมมากขึ้นและรู้สึกถึงความปลอดภัยสาธารณะลดน้อยลง รวมทั้งสร้างความยากลำบากให้กระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ระบุตัวผู้กระทำผิด และการพิจารณาคดี รวมทั้งแนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งประเด็นของการนิยาม การจัดแบ่งประเภท และปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้กระทำผิดได้ถูกอภิปรายในบทความฉบับนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์กรณีการกระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเราต่อไป

คำสำคัญ : อาชญากรรมต่อเนื่อง ข่มขืนกระทำชำเรา นิยาม การจัดแบ่งประเภท ปัจจัยทางจิตวิทยา

* บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง เส้นทางชีวิตของผู้ต้องขังที่กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเรา

This article is a part of thesis "life-course of serial rape prisoners

** นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ph.D. Student of criminology and criminal justice program, Faculty of political science, Chulalongkorn University

Received: August 18, 2021 Revised: January 24, 2022 Accepted: January 31, 2022

■ Abstract

In this article, academic information on serial rapists in rape case was collected and presented. This is one type of sex crime that creates a greater sense of fear and diminishes a sense of public safety. Besides, serial rapists make the criminal justice process more difficult at the processes of investigation, offender identification, prosecution as well as the rehabilitation guidelines. The issue of definition, typology, and the psychological factors of the offender were discussed in this article. This can be the fundamentals for understanding and analysis in serial rape cases.

Keywords : Serial crime, Rape, Definition, Typology, Psychological factors

■ บทนำ

องค์การอนามัยโลกชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงทางเพศถือเป็นปัญหาระดับโลก เพราะในทุกวัฒนธรรม ทุกระดับของสังคม และทุกประเทศ

บนโลกนี้ล้วนมีปัญหาคความรุนแรงทางเพศ ผู้หญิงทุก 1 ใน 5 คนมีประสบการณ์อันเจ็บปวดจากความพยายามข่มขืนกระทำชำเราโดยคู่รักของตนเอง และไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใด เช่น บ้าน โรงเรียน ชุมชน ที่ทำงาน ล้วนมีโอกาสเกิดความรุนแรงทางเพศทั้งสิ้น นอกจากนี้ความรุนแรงทางเพศยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชากร ได้แก่ สุขอนามัยทางเพศ และศักยภาพในการเจริญพันธุ์ ซึ่งสะท้อนผ่านปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อ HIV และความเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ในภาวะที่ไม่พร้อม นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพจิตอันสืบเนื่องจากความรุนแรงทางเพศยังปรากฏขึ้นหลายมิติทั้ง ภาวะซึมเศร้า การติดสารเสพติด ภาวะเครียดหลังเผชิญเหตุการณ์ร้ายแรง ความเสี่ยงต่อการทำร้ายตนเองและการฆ่าตัวตาย ดังนั้น ไม่ว่าความรุนแรงทางเพศจะเกิดขึ้นในบริบทใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นประสบการณ์ที่รุนแรงและเจ็บปวดสำหรับเหยื่อ (World Health Organization, 2003)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แสดงสถิติเกี่ยวกับคดีข่มขืนกระทำชำเรา โดยสะท้อนผ่านจำนวนการรับแจ้งความ และการจับกุม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2562 ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนการรับแจ้งความ และการจับกุมของคดีข่มขืนกระทำชำเรา พ.ศ. 2560-2562

พ.ศ.	จำนวนรับแจ้งความ (ราย)	จำนวนการจับกุม (ราย)
พ.ศ. 2560	2,316	1,880
พ.ศ. 2561	2,288	2,017
พ.ศ. 2562	1,965	1,704

ที่มา: จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนการรับแจ้งความ และการจับกุมของคดีข่มขืนกระทำชำเราทั่วประเทศ รวบรวมโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2563) แสดงแนวโน้มของคดีข่มขืนกระทำชำเราที่ลดลง และแสดงให้เห็นว่า การติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด คดีข่มขืนกระทำชำเรา มาดำเนินคดีมีอัตราส่วน เกินร้อยละ 80 กล่าวคือ ส่วนใหญ่ความผิดในคดี ข่มขืนกระทำชำเราสามารถติดตามผู้ต้องหา มาดำเนินคดีได้ อย่างไรก็ตาม สถิติของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ ปรากฏเพียงคดีข่มขืนกระทำชำเรา ไม่รวมการกระทำความผิดทางเพศรูปแบบอื่น ส่งผล ให้สถิติการกระทำความผิดทางเพศในประเทศไทย มีความแตกต่างเมื่อถูกนำไปเปรียบเทียบกับ ประเทศอื่น (จอมเดช ตรีเมฆ, 2561) แม้ว่าสถิติ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแสดงถึงแนวโน้ม ที่ลดลงของคดีข่มขืนกระทำชำเรา แต่ปริมาณ อาชญากรรมทางเพศมักมีลักษณะเป็นสถิติมืด (dark figure) กล่าวคือ เป็นอาชญากรรมที่ไม่ถูก รายงานอันเนื่องจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความรู้สึก อับอายของเหยื่อ ความหวาดหวั่นที่ต้องเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม หรือความไม่ปลอดภัย ในการแจ้งความ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจึงมีน้อยกว่าความเป็นจริงเสมอ (Scurich & John, 2019) ในทาง กลับกันภาพสะท้อนที่ปรากฏต่อสังคมกลับพบว่า การกระทำความผิดทางเพศทวีความรุนแรงมากขึ้น และส่งผลต่อความรู้สึกของสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะกระแสความหวาดกลัวอาชญากรรม ทางเพศจากสังคมได้กระตุ้นให้กระบวนการ ยุติธรรม นักการเมือง และนักเคลื่อนไหวทาง สังคมแสวงหามาตรการหรือแนวทางสำหรับ จัดการกับผู้กระทำความผิดทางเพศ เช่น การเรียกร้อง ให้มีการเพิ่มโทษสำหรับความผิดฐานข่มขืน

การเรียกร้องให้มีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิด ทางเพศ การฉีดยาทำให้อวัยวะเพศฝ่อไม่ตื่นตัว เพื่อลดความต้องการทางเพศ การรับประทานยา และฮอร์โมนที่มีผลทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ การห้ามประกอบอาชีพบางอาชีพ รวมทั้งการจำคุก ตลอดชีวิตไม่มีการลดโทษ เป็นต้น

กระแสความหวาดกลัวอาชญากรรมทางเพศ เกิดขึ้นจากหลายองค์ประกอบ เช่น ความถี่ ในการนำเสนอของสื่อ การมีประสบการณ์ร่วม ความรุนแรงในการประกอบอาชญากรรม และ สถานะที่เป็นผู้กระทำความผิดต่อเนื่อง ในคดีข่มขืน กระทำชำเรา (serial rapist) หรือผู้กระทำความ ผิดทางเพศซ้ำซาก (sexual recidivism) ก็ตาม ส่งผลให้เกิดการรับรู้ว่าผู้กระทำความผิดทางเพศ ไม่สามารถแก้ไขตนได้ และมีโอกาสกระทำความ ผิดซ้ำเป็นอันตรายต่อสังคม ทำให้เกิดความรู้สึก หวาดกลัวและรู้สึกถึงความปลอดภัยในที่สาธารณะ ลดน้อยลง ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืน กระทำชำเรา หรืออาชญากรรมข่มขืนต่อเนื่อง คือ บุคคลที่ประกอบอาชญากรรมทางเพศ โดยการ ข่มขืนกระทำชำเราเหยื่อมากกว่า 2 รายขึ้นไป มีช่วงเวลาหยุดเว้น (a cooling-off period) และกลับมาประกอบอาชญากรรมต่อ เป็นผู้ที่ กระทำความผิดในลักษณะเดิมซ้ำซากและย้ำทำ (repetitive and compulsive offenders) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่า มีลักษณะบางประการ ของความผิดปกติทางจิตร่วมอยู่ด้วย อาชญากรรม ข่มขืนต่อเนื่องสร้างปัญหาในระบบงานยุติธรรม หลายมิติ ทั้งการสืบสวนติดตาม แนวทางการ พิจารณาคดี และลงโทษที่เหมาะสม กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความยากลำบากในการ ประเมินระดับความเป็นอันตราย และความ เป็นไปได้ในการกระทำความผิดซ้ำ แม้ว่าไม่ได้มีความชุก

ของปัญหาเหมือนอาชญากรรมประเภทอื่น แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าอาชญากรข่มขืนต่อเนื่องมีอยู่จริง และจำเป็นต้องศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าวให้เข้าใจเพื่อการป้องกัน รวมทั้งการค้นหาวិธีการที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาต่อไป (Jenkins & Petherick, 2013)

■ วัตถุประสงค์

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม และนำเสนอแนวคิดทางวิชาการเกี่ยวกับอาชญากรข่มขืนต่อเนื่อง หรือผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเราที่สร้างความหวาดกลัว และลดความรู้สึกปลอดภัยสาธารณะของชุมชนและสังคม ทั้งในมุมมองของนิยามการจำแนกประเภท และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการข่มขืนกระทำชำเราเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการประยุกต์ใช้ในงานเชิงปฏิบัติ และการวิจัย

การนิยาม “ผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเรา”

ผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเรา หรืออาชญากรข่มขืนต่อเนื่อง (serial rapists) เป็นศัพท์ที่มักถูกใช้แทนกัน และความใกล้เคียงกับศัพท์อื่น เช่น อาชญากรต่อเนื่อง อาชญากรอาชีวะ หรือผู้กระทำผิดซ้ำซาก แม้ไม่ได้ถูกนิยามขึ้นในบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นคำศัพท์ที่ถูกใช้จำแนกหมวดหมู่หรือศึกษารูปแบบของอาชญากรสำหรับหน่วยงานบังคับใช้ทางกฎหมาย หรือสถาบันการศึกษา เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติและทางวิชาการ เช่น การสร้างแบบร่างคุณลักษณะอาชญากร การสร้างโปรแกรมการบำบัดผู้กระทำผิด เป็นต้น

คำคุณศัพท์ “ต่อเนื่อง” (serial) ถูกใช้ประกอบกับคำว่า “อาชญากร” (criminal) หรือผู้กระทำผิด (offender) เพื่ออธิบายถึงบุคคลที่ประกอบอาชญากรรมเดิมซ้ำ ๆ โดยคำว่าผู้กระทำผิดต่อเนื่องหรืออาชญากรต่อเนื่องมักถูกใช้สื่อถึงฆาตรต่อเนื่อง (serial murderer, serial killer, serial homicide) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์อาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์เกือบทุกพื้นที่ทั่วโลก ตัวอย่างเช่น “แจ็ค เดอะริปเปอร์” ฆาตรต่อเนื่องที่ประเทศอังกฤษที่ก่อเหตุช่วงศตวรรษที่ 18 เป็นฆาตรต่อเนื่องที่ได้รับความสนใจจากสื่อ และวัฒนธรรมสมัยนิยม ตลอดจนหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ความสนใจเกี่ยวกับอาชญากรต่อเนื่องมีมากขึ้นผ่านแรงเสริมจากหลายแหล่ง ได้แก่ รายงานความชุกของปัญหาจากหน่วยงานที่เป็นทางการ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ละคร รายการข่าว และงานเขียนร่วมสมัย ปรากฏการณ์อาชญากรต่อเนื่องจึงกลายเป็นวัตถุดิบในการแสวงหาผลกำไร และถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งของสื่อ จึงทำให้สาธารณชนที่บริโภคสื่อเหล่านั้นเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่ออาชญากรต่อเนื่อง ทั้งการแยกแยะข้อเท็จจริงจากเรื่องที่แต่งขึ้น การประเมินความชุกที่เกินความเป็นจริง ทั้งจำนวนผู้กระทำผิดและจำนวนเหยื่อ ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม (Borgeson & Kuehnle, 2012)

ในการนิยามความหมายของอาชญากรรมต่อเนื่อง (Kocsis, 2006) เกณฑ์จำแนกที่มักใช้กันคือ จำนวนของเหยื่อ (number of victims) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่ให้ความหมาย หรือนักวิจัยที่ทำการศึกษารายการปรากฏการณ์ ตัวอย่างเช่น The North America

National Institute of Justice กำหนดจำนวนเหยื่อของฆาตกรต่อเนื่องและอาชญากรซ้ำขึ้นต่อเนื่องไว้ที่ “สองคนหรือมากกว่า” ในขณะที่หน่วยงานอย่าง FBI จำแนกอาชญากรรมต่อเนื่อง (ทั้งฆาตกรต่อเนื่อง อาชญากรซ้ำขึ้นต่อเนื่อง หรือนักวางเพลิงต่อเนื่อง) โดยอิงเกณฑ์ “ประกอบอาชญากรรมสามครั้งเป็นอย่างน้อย” ซึ่งอาจกระทำต่อบุคคลเดิมหรือหลายบุคคลก็ตาม อย่างไรก็ตาม เหตุผลในการกำหนดจำนวนที่แตกต่างกันนี้ยังไม่กระจ่างชัด แม้ว่าจะเป็นหน่วยงานอย่าง FBI เหตุผลสนับสนุนในการสร้างหลักเกณฑ์นี้มีเพียงประสบการณ์ในการสืบสวนเท่านั้น และเมื่อการนิยามแตกต่างกันย่อมส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการบูรณาการหรือเปรียบเทียบผลการวิจัย

การนิยามอาชญากรรมต่อเนื่องโดยใช้จำนวนการกระทำผิด หรือจำนวนเหยื่อ ไม่เพียงพอที่จะจำแนกอาชญากรรมต่อเนื่องออกจากอาชญากรรมประเภทอื่น เช่น การฆาตกรรมหมู่ (mass murder) ที่หมายถึง การสังหารเหยื่อสามคนหรือมากกว่าในเหตุการณ์เดียว หรือการสังหารหมู่เพื่อความสนุก (spree murder) ที่หมายถึง การสังหารเหยื่อสามคนขึ้นไปในสถานที่ต่างกัน แต่อยู่ในบริบทของเหตุการณ์เดียวกัน ดังนั้นอาชญากรรมต่อเนื่องซึ่งแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นที่กล่าวมาข้างต้น จึงต้องมีเกณฑ์จำแนกเพิ่มอีกประการคือ “มีช่วงเวลาการหยุดเว้นประกอบอาชญากรรมในแต่ละครั้ง” (cooling-off period) เป็นช่วงเวลาที่ผู้กระทำผิดกลับสู่วิถีชีวิตปกติ ซึ่งเป็นผลจากกลไกการควบคุมภายในของผู้กระทำผิดเอง รวมทั้งอิทธิพลจากตัวแปรทางสังคมอื่น ซึ่งระยะเวลาหยุดเว้นมีความแตกต่างออกไปในแต่ละคน มีบางงานวิจัยที่พบว่าช่วง

เวลาหยุดเว้นนี้มีระยะเวลาประมาณ 34.5 วัน (Kocsis, 2006; Osborne & Salfati, 2015) ดังนั้น การนิยามอาชญากรรมต่อเนื่องจึงต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญสองประการคือ

- 1) จำนวนครั้งในการประกอบอาชญากรรมตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปเป็นอย่างน้อย
- 2) มีช่วงเวลาการหยุดเว้นประกอบอาชญากรรม

เมื่อใช้หลักเกณฑ์ทั้งสองข้อข้างต้นกำกับจะสามารถแยกนิยามของอาชญากรต่อเนื่องออกจากอาชญากรรมอื่นที่มีเหยื่อจำนวนหลายคน (เช่น การฆาตกรรมหมู่หรือการสังหารหมู่เพื่อความสนุก) แต่แม้ว่าจะกำหนดเกณฑ์ช่วงเวลาหยุดเว้นประกอบอาชญากรรมแต่ละครั้ง แต่อาชญากรรมบางประเภท เช่น นักฆ่ารับจ้าง (contract killer) ซึ่งมีความคล้ายคลึงในส่วนของจำนวนเหยื่อ และการเว้นระยะเวลา (เมื่อไม่มีสัญญาว่าจ้างให้ฆ่า นักฆ่ารับจ้างจะไม่ประกอบอาชญากรรม) จะไม่ถือเป็นอาชญากรต่อเนื่อง นอกจากนี้ในทางปฏิบัติ ข้อจำกัดเกี่ยวกับเกณฑ์การใช้จำนวนเหยื่อในการระบุตัวอาชญากรต่อเนื่องเป็นเรื่องยากลำบาก เพราะจำนวนเหยื่อที่พนักงานสอบสวนได้ทราบอาจน้อยกว่าความเป็นจริง และในกรณีที่ได้อัฒนุผลความผิดอื่นหรือจำนวนเหยื่อจากคำสารภาพของอาชญากรต่อเนื่อง มักพบข้อจำกัดในการค้นหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดเหล่านั้น ในกรณีของอาชญากรต่อเนื่องอย่าง Teddy Bun ยอมให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหยื่อของเขาระหว่างถูกจำคุกเพื่อชะลอเวลาประหารชีวิต ก็มีปัญหาคือความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เมื่อนิยามของผู้กระทำผิดทางเพศซ้ำซาก (sexual recidivism) ซึ่งมีความซับซ้อนในบาง

ประเด็นกับอาชญากรรมซ้ำซ้อนต่อเนื่อง จึงต้องนำมา
ร่วมพิจารณาเพื่อจำแนกความแตกต่างให้ชัดเจน
โดย Scurich and John (2019) ได้กล่าวถึงปัจจัย
ที่มีผลต่อการนิยามผู้กระทำผิดทางเพศซ้ำซาก
3 ประการคือ

1) กลุ่มอ้างอิง (the reference class)
กล่าวคือ การระบุกลุ่มผู้กระทำผิดทางเพศซ้ำซาก
ควรใช้เกณฑ์ใดในการจำแนก เช่น การถูกจับกุม
หรือการถูกพิพากษา หรือการถูกจำคุกในความผิด
ทางเพศมาก่อน หรือการถูกจับกุมในช่วง
ติดตามผลหลังพิพากษา หรือควรพิจารณาเฉพาะ
เนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำผิดทางเพศเฉพาะ
ที่มีการสัมผัสร่างกายโดยตรง ไม่นับความผิด
แบบอื่นอย่างการค้าบริการทางเพศ การครอบครอง
สื่อลามก เป็นต้น

2) ช่วงเวลา (time period) คือ ช่วงเวลา
อิสระที่ผู้กระทำผิดจะเลือกกระทำผิดหรือไม่
จากการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดทางเพศ
ซ้ำซากจะกระทำผิดซ้ำในช่วงติดตามผล 5 ปีแรก
ประมาณร้อยละ 5-15 และอัตราเพิ่มสูงขึ้นเป็น
ร้อยละ 10-25 เมื่อติดตามผลนาน 10 ปีขึ้นไป
โดยมีงานวิจัยสนับสนุนว่าอัตราการกระทำผิด
ซ้ำซากจะสูงขึ้นเมื่อเพิ่มระยะเวลาติดตามผล
ให้นานขึ้น (Przybylski, 2015)

3) การนิยามเชิงปฏิบัติการที่อิงตาม
สถานการณ์ผลลัพธ์ (the operational definition
of the outcome event) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่ออัตราการกระทำผิดซ้ำสูง เนื่องจากการศึกษา
ทางวิชาการส่วนใหญ่ให้การนิยามเชิงปฏิบัติการ
แตกต่างกัน บางนิยามกำหนดให้ผู้กระทำผิด
ซ้ำซากต้องเป็นผู้ที่ถูกจำคุกในเรือนจำ อันเนื่องจาก
การประกอบอาชญากรรมทางเพศครั้งใหม่
หรือบางนิยามอาจยึดเพียงการถูกพิพากษาว่า

กระทำผิดทางเพศมากกว่าหนึ่งครั้งเท่านั้น
(ไม่จำเป็นต้องจำคุก) ด้วยเหตุผลมากมายที่
นักวิจัยเลือกใช้สำหรับการนิยามทำให้เกิด
ความแตกต่างในผลการวิจัยและการเปรียบเทียบ
ผลการวิจัยทำได้ยากขึ้น

จากที่กล่าวมาทำให้สรุปนิยามของผู้กระทำผิด
ทางเพศซ้ำซาก คือ บุคคลที่ประกอบอาชญากรรม
ทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญาในรัฐนั้น
และกระทำผิดซ้ำในช่วงระยะเวลาติดตามผล
(re-offending over a period of time) เมื่อเป็น
เช่นนี้ นิยามของผู้กระทำผิดทางเพศซ้ำซากจึงมี
ส่วนที่แตกต่างจากอาชญากรรมซ้ำซ้อนต่อเนื่อง
ในประเด็นของพฤติกรรมอาชญากรรมที่มี
ขอบเขตกว้างกว่า เพราะครอบคลุมทุกพฤติกรรม
ที่ถือเป็นการกระทำผิดทางเพศ และการเป็น
ผู้กระทำผิดทางเพศซ้ำซากต้องผ่านการถูกจับกุม
หรือถูกพิพากษา หรือถูกจำคุกในการกระทำผิด
ทางเพศมาก่อน แต่สำหรับนิยามของอาชญากร
ซ้ำซ้อนต่อเนื่อง ไม่จำเป็นที่ผู้กระทำผิดจะต้อง
มีประวัติการกระทำผิดทางเพศมาก่อน

นอกจากนี้ Kocsis (2006) กล่าวว่านิยาม
เกี่ยวกับคำว่า “ต่อเนื่อง” ไม่ควรจำกัดที่จำนวน
เหยื่อ หรือจำนวนครั้งในการกระทำผิดเท่านั้น
แต่ควรครอบคลุมถึงความหมายดั้งเดิมของคำว่า
ต่อเนื่องคือ “การเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องของสิ่งที่
คล้ายคลึงกัน หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดเรียง
ตามลำดับ” ดังนั้นเมื่อนำนิยามดั้งเดิมของคำว่า
ต่อเนื่องเข้ามาอธิบายย่อหมายถึง อาชญากร
ที่มีรูปแบบการกระทำผิดที่คล้ายคลึงกัน
ข้อถกเถียงนี้นำไปสู่การอธิบายถึงกลไกทาง
จิตวิทยา (psychological mechanism)
ของอาชญากรต่อเนื่องที่ประกอบอาชญากรรม
ซ้ำซากว่าเป็นผลจากแรงขับภายในจิตใจที่ผลักดัน

ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชญากรรมซ้ำซ้อนต่อเนื่อง แม้ว่าสมมติฐานนี้จะเป็นที่ถกเถียงกัน แต่ขณะเดียวกันก็ได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การสร้างแบบร่างคุณลักษณะอาชญากร (criminal profiling)

อย่างไรก็ตาม นิยามของคำว่า “ต่อเนื่อง” ไม่ถูกใช้กับอาชญากรรมประเภทอื่นอย่าง การลักขโมย แต่เป็นนิยามที่ถูกผูกขาดไว้ใช้กับ พฤติกรรมอาชญากรรมอย่างการฆาตกรรม การข่มขืน และการวางเพลิง โดยเหตุผลสำคัญ คือ แรงผลักดันทางจิตวิทยาที่ทำให้ผู้กระทำผิด ประกอบอาชญากรรมต่อเนื่องไม่สามารถใช้อธิบายกับอาชญากรรมประเภทอื่นได้ ดังนั้น แรงผลักดันทางจิตวิทยาจึงเป็นกุญแจสำคัญ ที่ช่วยทำความเข้าใจอาชญากรรมต่อเนื่อง และช่วยให้แยกอาชญากรรมต่อเนื่อง ออกจาก อาชญากรรมประเภทอื่นได้ชัดเจนขึ้น เช่น นักฆ่ารับจ้าง ไม่ถูกจัดเป็นอาชญากรรมต่อเนื่อง เพราะพฤติกรรมอาชญากรรมมีที่มาจากการ ชื่นชอบขององค์กรอาชญากรรม หรือผลประโยชน์ ในขณะที่แรงผลักดันทางจิตวิทยาให้คำอธิบาย ที่มาของอาชญากรรมอย่างการฆาตกรรมหมู่ หรือการสังหารหมู่เพื่อความสุขใจว่าเกิดจาก ปัจจัย เช่น แรงกดดันในชีวิต ความโกรธแค้น และปัญหาบุคลิกภาพที่ต้องการปลดปล่อย แก่นแค้น นอกจากนี้ พบได้บ่อยว่าอาชญากรรม ต่อเนื่องมักเกิดจากความต้องการการชดเชย ความรู้สึกทางเพศที่ไม่เหมาะสม การแสวงหา การแสดงออกทางเพศ ความวิปริตทางจิต และบุคลิกแบบชาติสนิม

นอกเหนือจากนิยามที่พบในบทความวิจัย รายงานของหน่วยงานภาครัฐ และตำราที่เขียน

โดยนักวิชาการของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรแล้ว ในบริบทประเทศอื่นได้มีนิยามของการซ้ำซ้อนต่อเนื่องที่ไม่แตกต่างกันนัก ในกรณีประเทศญี่ปุ่น (Trzaskawka, 2019) ให้คำนิยามการซ้ำซ้อนต่อเนื่อง คือ การซ้ำซ้อน กระทำซ้ำเร้าที่กระทำ โดยบุคคลหนึ่งเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และ/หรือกระทำต่อผู้เสียหาย จำนวนมากกว่าหนึ่งคน ในกรณีของประเทศไทย คำว่าอาชญากรรมซ้ำซ้อนต่อเนื่อง หรืออาชญากรรม ต่อเนื่องไม่ปรากฏในบทบัญญัติทางกฎหมาย แต่ถูกกล่าวถึงในวรรณกรรม เช่น งานวิจัย และบทความวิชาการทางอาชญาวิทยา ตำรา วรรณกรรมร่วมสมัย ข่าวจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยได้รับอิทธิพลจาก นิยามของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ทำให้นิยามที่ปรากฏในวรรณกรรมของไทย ไม่แตกต่างจากประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม การซ้ำซ้อนต่อเนื่องหรืออาชญากรรมต่อเนื่องอาจ ถูกกล่าวถึงในศัพท์อื่น เช่น ผู้กระทำผิดทางเพศ ซ้ำซาก (sexual recidivism, sexual re-offenders) นักข่มขืนซ้ำซาก (repeat rapist, multiple rapist)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบในการกำหนด นิยามที่กล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่า ผู้กระทำผิด ต่อเนื่องในคดีซ้ำซ้อนกระทำซ้ำเร้า หมายถึง บุคคล ที่ประกอบอาชญากรรมทางเพศโดยการข่มขืน กระทำซ้ำเร้าเหยื่อมากกว่าสองรายขึ้นไป มีช่วงเวลาหยุดเว้นการประกอบอาชญากรรมในแต่ละครั้ง มีแบบแผนเฉพาะตัวในการกระทำผิด และมีแรงจูงใจในการกระทำผิดจากแรงผลักดันทางจิตวิทยา รวมทั้งอาจมีความผิดปกติทางจิต ร่วมด้วย อย่างไรก็ตาม การสร้างนิยามของ ผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีซ้ำซ้อนกระทำซ้ำเร้า ที่เป็นที่ยอมรับโดยปริยายเป็นงานที่ซับซ้อน

เนื่องจากผู้กระทำผิดกลุ่มนี้มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งแรงจูงใจ และวิธีการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะและความแตกต่างของผู้กระทำผิดแต่ละคนยังเกิดขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม และสร้างโอกาสในการกระทำผิดต่อไป

การจัดแบ่งประเภทของการข่มขืนต่อเนื่อง (serial rape typologies)

การศึกษาประเภทของการข่มขืนต่อเนื่อง เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาแบบร่างคุณลักษณะทางจิตวิทยาของอาชญากร โดยแนวคิดดั้งเดิมของ Groth, Burgess, and Holmstrom (อ้างอิงใน Shipley & Arrigo, 2008) แบ่งลักษณะการข่มขืนจากแรงจูงใจได้เป็น 2 ประเภท และความก้าวร้าว โดยจัดแบ่งประเภทของอาชญากรข่มขืนออกเป็น 4 ประเภท (four-fold typology) แม้จะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือมาสนับสนุนไม่มากนัก แต่การจัดแบ่งประเภทตามแนวคิดของ Groth และคณะเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนอาชญากรรมทางเพศ รายละเอียดของการแบ่งประเภทครอบคลุมแรงจูงใจ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของอาชญากรข่มขืนต่อเนื่อง ดังนี้ (Gavin, 2014; Howitt, 2015; Shipley & Arrigo, 2008)

1) ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อเสริมความมั่นใจ (power-reassurance rapist)

อาชญากรข่มขืนกลุ่มนี้มีความรู้สึกบกพร่อง และต้องการเสริมสร้างหรือเรียกคืนความรู้สึกเป็นชาย (sense of masculinity) ใช้การข่มขืนเพื่อเสริมความมั่นใจ และชดเชยความรู้สึกไม่มั่นคงในความเป็นชาย โดยทั่วไปแล้วอาชญากร

กลุ่มนี้จะไม่ทำร้ายร่างกายเหยื่อ อาจใช้การบังคับข่มขู่โดยไม่มีอาวุธร่วมด้วย มีความก้าวร้าว น้อยกว่าอาชญากรข่มขืนประเภทอื่น บางครั้งจึงถูกเรียกว่าสุภาพบุรุษนักข่มขืน (gentleman rapist) เพราะมีท่าทีสุภาพ มีระดับสติปัญญาปานกลาง แต่มีความยากลำบากในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีสมรรถนะทางสังคมต่ำขาดความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง เป้าหมายของอาชญากรประเภทนี้ คือ การมีเพศสัมพันธ์ มักมีการวางแผนล่วงหน้า การเลือกเหยื่อ ตามสะดวก รอยเหยื่อ และบางรายอาจเก็บของที่ระลึกจากเหยื่อ (เช่น เสื้อผ้า ชุดชั้นใน) เพื่อใช้สำนึกความใคร่ในภายหลัง มักหลอกตนเองว่าการข่มขืนเกิดโดยความยินยอมจากเหยื่อ และเหยื่อก็รู้สึกเพลิดเพลินจากการถูกข่มขืน ประมาณร้อยละ 27.5 ของผู้กระทำผิดทางเพศทั้งหมดอยู่ในกลุ่มนี้

2) ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อแสดงอำนาจ (power-assertive rapist)

อาชญากรข่มขืนกลุ่มนี้มีความเชื่อมั่นในเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเองสูง ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือยืนยันความแข็งแกร่ง และแสดงออกถึงความ เป็นชาย รวมถึงความมีอำนาจเหนือผู้หญิง ต้องการควบคุม และการกดขี่ทางเพศ อาชญากรประเภทนี้มีลักษณะหยาบคาย ใจร้อน หยิ่งทะนงในความเป็นชาย จึงมักพบว่า มีประวัติขัดแย้งกับผู้หญิง และมีชีวิตสมรสที่ล้มเหลว รูปแบบการโจมตีเหยื่อเป็นไปในลักษณะรุนแรง พลันเล่น และไม่มีการวางแผนล่วงหน้า มีการใช้กำลังบังคับในระดับปานกลางซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการต่อต้านของเหยื่อ โดยส่วนมากมักใช้การชกต่อยเหยื่อ มักมองหาเหยื่อจากงานปาร์ตี้ เชน หรือผับ เมื่อพบเหยื่อมักแสดงท่าทีเป็นมิตร

มีทักษะทางสังคม แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ใช้ความรุนแรง ไม่ค่อยพบว่าผู้กระทำผิดฆ่าเหยื่อ พบอาชญากรประเภทนี้ประมาณร้อยละ 40 ของผู้กระทำผิดทางเพศทั้งหมด

3) ผู้ที่ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือระบายความโกรธ (anger-retaliatory rapist)

ในกรณีอาชญากรกลุ่มนี้การข่มขืนมิได้เกิดจากแรงขับ หรือความคิดย่ำคิดย่ำทำ หรือจินตนาการแบบชาดิสต์ แต่การข่มขืนเป็นเครื่องมือแก้แค้น ลงโทษ ระบายความโกรธแค้น และลดทอนคุณค่าของผู้อื่น อาชญากรมีมุมมองต่อผู้หญิงในลักษณะดูถูกเหยียดหยาม มองผู้หญิงเป็นโสเภณี สิ่งสกปรก และไม่น่าเชื่อถือ แม้ว่าอาชญากรจะไม่มุ่งประสงค์ฆ่าเหยื่อ แต่การต่อต้านหรือขัดขืนของเหยื่อเสมือนเป็นเชื้อเพลิงให้ทวีความโกรธแค้นยิ่งขึ้น นำไปสู่การใช้ความรุนแรงที่มากขึ้น และบางครั้งจบลงโดยการฆาตกรรมเหยื่อ ขณะทำการข่มขืนมักมีพฤติกรรมตำราวมอื่นร่วมด้วย บ่อยครั้งพบว่ามีการใช้สารเสพติด และมีปัญหาการควบคุมความหุนหันพลันแล่น มีความสามารถทางสติปัญญาไม่ดี จึงมักเหลือหลักฐานในที่เกิดเหตุ การข่มขืนมีลักษณะมุ่งจู่โจม จึงใช้ระยะเวลาอันสั้น อาจจะเลือกเหยื่อหรือไม่เลือกเหยื่อก็ได้ แต่ลักษณะของเหยื่อมักจะคล้ายคลึงกับผู้หญิงที่ผู้กระทำผิดมีประสบการณ์โกรธแค้น ดังนั้นขณะข่มขืนจึงแสดงออกถึงความโกรธแค้นโดยการใช้อำนาจแบบไม่ยั้งมือ และอาจใช้อาวุธที่ทำอันตรายถึงแก่ชีวิต พบอาชญากรประเภทนี้ประมาณร้อยละ 28 ของผู้กระทำผิดทางเพศ

4) ผู้ที่ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือกระตุ้นอารมณ์ (anger-excitation rapist)

อาชญากรกลุ่มนี้ถูกระบุว่าเป็นผู้ข่มขืนด้วยวิธีการทารุณ โดยรวมเอาพฤติกรรมที่โหดร้ายทารุณ (sadistic behavior) ร่วมกับพฤติกรรมการข่มขืนเหยื่อ เพราะมีความสนุกสนานกับความเจ็บปวด และความทุกข์ทรมานของเหยื่อ วิธีการที่ผู้กระทำผิดมักใช้ คือ การลักพาตัวเหยื่อไปยังสถานที่ที่มั่นใจว่าจะทำร้ายเหยื่อได้ ใช้อุปกรณ์ เช่น ผ้าปิดตา ปิดปาก และเชือก มีการปฏิสัมพันธ์กับเหยื่อในการข่มขู่หรือบอกว่า จะทำร้ายเหยื่ออย่างไร มีการวางแผนในการประกอบอาชญากรรม ดังนั้น จึงไม่ใช่การกระทำผิดแบบหุนหันพลันแล่น มีการตั้งข้อสังเกตว่าการข่มขืนประเภทนี้ผู้กระทำผิดจะได้รับการกระตุ้นทางเพศหรือรู้สึกพึงพอใจ และตื่นเต้นเมื่อเหยื่อตอบสนองและทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและทางอารมณ์ จนอาจถึงขั้นเสียชีวิต ผู้กระทำผิดอาจมีการบันทึกภาพถ่ายหรือวิดีโอขณะข่มขืนเหยื่อ เหยื่อมักเป็นคนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่รู้จักกับผู้กระทำผิด อาชญากรกลุ่มนี้พบประมาณร้อยละ 4.5 ของผู้กระทำผิดทางเพศทั้งหมด เป็นกลุ่มที่พบได้น้อยที่สุด มีความเป็นอันตราย และเข้าใจได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีการจัดประเภทผู้กระทำผิดโดย Knight, et al. (อ้างถึงใน Miller, 2012) แห่ง Massachusetts Treatment Center โดยแบ่งผู้กระทำผิดเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) ผู้ที่ใช้การข่มขืนระบายความก้าวร้าว (displaced aggression rapist)

ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ใช้ความก้าวร้าวและความรุนแรง มีความเป็นอันตราย ต้องการดูถูกเหยียดหยามลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ คล้ายกับผู้ที่ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือระบายความโกรธกับผู้ที่ใช้การข่มขืน เพื่อแสดงอำนาจ

ตามแนวคิดของ Groth ดังนั้น อาจมีพฤติกรรมทำร้ายร่างกายเหยื่อ เช่น กัด ตัด หรือฉีก เพื่อลงโทษเหยื่อซึ่งมักจะเป็นคนที่ผู้กระทำผิดไม่รู้จัก แต่อาจมีลักษณะบางอย่างที่เหมือนกันหรือชวนให้นึกถึงผู้หญิงที่เคยทำให้ผู้กระทำผิดโกรธเกรี้ยวในอดีต ซึ่งแท้จริงแล้วคำว่า “displaced aggression” หมายถึงความก้าวร้าวที่ถูกแทนที่ หรือก็คือการนำความก้าวร้าวมาลงที่เหยื่อซึ่งไม่ใช่สาเหตุของความโกรธแค้นของตนเอง ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ต้องการการกระตุ้นผ่านการมีเพศสัมพันธ์ทางช่องปาก เพราะมีมุมมองว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการครอบงำเหยื่อและผู้กระทำผิดกลุ่มนี้มักมีลักษณะของความเป็นชายที่สูงเกินปกติ หรือกลุ่มมาโซ (macho type)

2) ผู้ข่มขืนแบบซาติสมี (sexually sadistic rapist)

ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้คล้ายกับแนวคิดของ Groth กล่าวคือ เป็นผู้กระทำผิดที่หลอมรวมเรื่องเพศเข้ากับ ความก้าวร้าว และเชื่อมโยงความรู้สึกตื่นตัวทางเพศเข้ากับความเจ็บปวด ผู้กระทำผิดมักบอกตัวเองว่าผู้หญิงชื่นชอบการถูกดูถูก ครอบงำ และมีส่วนร่วมในการกระทำผิด และนอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะข่มขืนคู่สมรส หรือคนใกล้ชิด และมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมากกว่าผู้กระทำผิดทางเพศประเภทอื่น การเข้าหาเหยื่อ มักเริ่มต้นจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดูมีเสน่ห์และดึงดูด ในระหว่างการข่มขืนจะเริ่มใช้ความรุนแรงและทำให้ทรมานมากขึ้นจนส่งผลให้เหยื่อเสียชีวิต และผู้กระทำผิดทางเพศกลุ่มนี้มักพบว่าใกล้เคียงกับผู้กระทำผิดต่อเนื่องมากที่สุด

3) ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อชดเชย (compensatory rapist)

อาจเรียกว่าเป็นผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกมั่นคงในอำนาจ ลักษณะทั่วไปของผู้กระทำผิดค่อนข้างเฉยชา แยกตัว และไม่ชอบเข้าสังคม พยายามที่จะพิสูจน์ความกล้าหาญและความสามารถทางเพศของตนเอง มักอยู่ในโลกของจินตนาการที่ขับเคลื่อนด้วยสื่อลามกและภาพยนตร์โรแมนติคที่ตัวเองของเรื่อง มักเอาชนะใจของนางเอกหลังจากพยายามไล่ตามเป็นเวลานาน แต่พฤติกรรมที่แสดงออกในความจริงของผู้กระทำผิดมักเป็นการตามสะกดรอยเหยื่อ (stalking) ผู้กระทำผิดมักเชื่อมั่นว่าหากได้แสดงออกเพื่อเอาชนะใจเหยื่อสักครั้งท้ายที่สุดเหยื่อจะต้องประทับใจในความกล้าหาญ และเชื่อฟังผู้กระทำผิดในที่สุด ผู้กระทำผิดในกลุ่มนี้มีแนวโน้ม ใช้ความรุนแรงน้อยกว่ากลุ่มอื่น แต่อาจแสดงความโกรธเกรี้ยวหากความพยายามถูกต่อต้านอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการปฏิเสธทำให้รู้สึกอับอาย

4) ผู้ที่ข่มขืนตามโอกาสที่เอื้ออำนวย (opportunistic rapist)

หรือเรียกว่านักข่มขืนแบบฉวยโอกาส หรือบางครั้งอาจถูกเรียกว่านักข่มขืนแบบหุนหันพลันแล่น (impulsive rapist) ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้จะมีเพศสัมพันธ์ในสถานที่ที่เขากระทำได้ ไม่ได้ล่าเหยื่อข่มขืนโดยตรง แต่การข่มขืนจะเกิดขึ้นในบริบทของอาชญากรรมอื่น เช่น การปล้นร้านค้า หรือการลักทรัพย์ในบ้าน ในการกระทำผิดจะใช้กำลังเท่าที่จำเป็นสำหรับการสยบเหยื่อไม่ค่อยพบว่าผู้กระทำผิดกลุ่มนี้สนใจที่จะสร้างความเจ็บปวดหรือทรมานเหยื่อเพื่อความพึงพอใจ

ส่วนตัว แม้ว่าผู้กระทำผิดจะทำร้ายเหยื่อในกรณี
ที่เหยื่อต่อสู้ขัดขืนหรือถูกผู้กระทำผิดก็ตาม

ในผู้กระทำผิดกลุ่มนี้จึงมักมีประวัติการประกอบ
อาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม

ตารางที่ 2 การจำแนกอาชญากรข่มขืนของ Groth และ Knight ตามที่มาของแรงจูงใจ

การจำแนกประเภท		ที่มาของแรงจูงใจ			
		ความโกรธ เหยียดเพศ	กระตุ้น เร้าอารมณ์	ชดเชย	สบโอกาส
Groth และคณะ	ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อเสริมความมั่นใจ			✓	
	ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อแสดงอำนาจ	✓			
	ผู้ที่ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือระบาย ความโกรธ	✓			
	ผู้ที่ใช้การข่มขืนเป็นเครื่องมือกระตุ้น อารมณ์		✓		
Knight และคณะ	ผู้ที่ใช้การข่มขืนระบายความก้าวร้าว	✓			
	ผู้ข่มขืนแบบซาติสม์		✓		
	ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อชดเชย			✓	
	ผู้ที่ข่มขืนตามโอกาสที่เอื้ออำนวย				✓

ที่มา: จาก

จากตารางที่ 2 แสดงถึงการจัดแบ่งประเภท
ของอาชญากรข่มขืนตามแนวของ Groth และ
Knight เมื่อจำแนกตามที่มาของแรงจูงใจ พบว่า
แนวทางจัดแบ่งประเภท 2 ด้านของ Groth ได้แก่
ผู้ที่ใช้การข่มขืนเพื่อแสดงอำนาจ และผู้ที่ใช้การ
ข่มขืนเป็นเครื่องมือระบายความโกรธ มีที่มาของ
แรงจูงใจใกล้เคียงกับแนวทางจัดแบ่งประเภท
ของ Knight คือ ผู้ที่ใช้การข่มขืนระบายความ
ก้าวร้าว ในขณะที่แนวทางของ Knight มีการจัด
แบ่งประเภทผู้ที่ข่มขืนตามโอกาสที่เอื้ออำนวย
ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แตกต่างจากแนวทางของ
Groth อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าการจัดแบ่งประเภท
ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติดั้งเดิมที่เกิดจากการศึกษา

ข้อมูลจากเหยื่อ ระดับความก้าวร้าวแรงจูงใจที่มา
ของแรงขับทางเพศ และรูปแบบการเข้าหาเหยื่อ
เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยและการเก็บ
รวบรวมข้อมูล แต่ประโยชน์ในเชิงคลินิกซึ่งเกี่ยวข้อง
กับการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิดยังไม่มากนัก
เพราะยังขาดเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการรู้คิด
ที่สมเหตุสมผล (irrational cognitions) ซึ่งเป็น
ประเด็นที่มีผลต่อพฤติกรรมข่มขืนกระทำชำเรา

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ต่อเนื่อง (psychological factors of serial crime)

ในการวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยทาง

จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่อเนื่อง ส่วนใหญ่มุ่งเน้นกลุ่มฆาตกรต่อเนื่อง และได้ขยายประเด็นอภิปรายไปถึงกลุ่มอาชญากรข้ามต่อเนื่อง และนักวางเพลิงต่อเนื่องเช่นกัน ในการศึกษาที่มุ่งเน้นระบอบกลไกทางจิตวิทยาที่แปลกแยกในการฆาตกรรมต่อเนื่อง ไม่เพียงทำให้เข้าใจรูปแบบการกระทำผิด แต่ยังแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเฉพาะของอาชญากรรมต่อเนื่อง ทั้งการฆาตกรรม การข้ามต่อเนื่อง หรือการวางเพลิง ได้ชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม Giannangelo กล่าวว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาของอาชญากรต่อเนื่อง ไม่อาจใช้เพื่อการวินิจฉัยความผิดปกติทางจิตเวช เพราะการศึกษาส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของการศึกษาพฤติกรรมอาชญากร ไม่สามารถตีความข้ามศาสตร์ไปถึงการศึกษาเพื่อการวินิจฉัยทางจิตเวชได้ (Kocsis, 2006) โดยปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่อเนื่อง มีดังนี้

1) จิตพยาธิสภาพ หรือบุคลิกแบบต่อต้านสังคม (psychopathy)

เป็นคำที่มีนัยยะถึงโรคความผิดปกติทางจิตหรือบุคลิกภาพที่ผิดปกติ หรือบุคลิกภาพต่อต้านสังคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) แม้ว่าส่วนใหญ่จะไม่ค่อยพบว่าอาชญากรต่อเนื่องเป็นผู้มีความวิกลจริตตามกฎหมาย (legally insane) แต่ในแง่มุมมองทางบุคลิกภาพของอาชญากรต่อเนื่องได้สะท้อนถึงความผิดปกติทางบุคลิกภาพออกมา โดยเฉพาะในมุมมองของจิตพยาธิสภาพที่เชื่อมโยงกับการวินิจฉัยทางจิตเวชโรคบุคลิกภาพแปรปรวนแบบต่อต้านสังคม (antisocial personality disorder) ซึ่งโรคนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมละเมิดสิทธิของผู้อื่น เมินเฉย ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ขาดความสำนึกผิดต่อการกระทำผิด

หรือการทำร้ายผู้อื่น มีมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองที่สูงเกินจริง เปลี่ยนนอกคอกมีเสน่ห์และแรงดึงดูดจากการศึกษาทั้งแบบกรณีศึกษา และการศึกษาผ่านเครื่องมือปริมาณทางจิตวิทยาพบว่าอาชญากรต่อเนื่องมีพฤติกรรมที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะ ทั้งนี้เหยื่อของอาชญากรต่อเนื่องมีสถานะเสมือนเป็น “วัตถุในการตอบสนองความพึงพอใจที่ผิดปกติ” (an object of perverse gratification) จึงมักพบว่าพฤติกรรมการทรมานเหยื่อเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปในอาชญากรต่อเนื่อง และการที่อาชญากรต่อเนื่องไม่มีความรู้สึกผิดต่อการประกอบอาชญากรรมของตน จึงเป็นสิ่งที่ลดทอนความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเหยื่อ ในเวลาเดียวกัน ต่อมาเมื่อการวิจัยโดยใช้เครื่องมือปริมาณทางจิตวิทยามีความแม่นยำมากขึ้นทำให้พบความสัมพันธ์ของจิตพยาธิสภาพกับพฤติกรรมอาชญากรรมทางเพศ ทำให้คุณลักษณะด้านจิตพยาธิสภาพเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการสร้างแบบร่างทางจิตวิทยา (psychological profile) ของอาชญากรต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปนี้ยังคงเป็นที่ถกเถียงสืบเนื่องจากนักวิชาการบางส่วนเห็นว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะของจิตพยาธิสภาพบางส่วนมิได้ก่ออาชญากรรมร้ายแรง หรือเป็นอาชญากรต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันอาชญากรต่อเนื่องบางคนไม่มีคุณลักษณะที่เข้ากับเกณฑ์วินิจฉัยของจิตพยาธิสภาพ จึงสรุปได้ว่าคุณลักษณะจิตพยาธิสภาพเป็นตัวบ่งชี้สำคัญซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของอาชญากรต่อเนื่อง แต่ก็จำเป็นต้องพิจารณาบุคลิกภาพในมิติอื่นประกอบร่วมด้วย

2) บุคลิกแบบหลงตัวเอง (narcissism)

เป็นคุณลักษณะของการมุ่งความสนใจที่ตนเองในระดับที่ผิดปกติ (pathological levels

narcissism) ซึ่งแสดงออกในลักษณะการเข้าใจว่าตนเองเป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ มีความสำคัญ ต้องการการสรรเสริญเยินยอ และไม่รู้สึกรู้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น คุณลักษณะแบบหลงตัวเองที่เกินจริงนี้ค่อนข้างเปราะบาง ดังนั้น บุคคลที่มีบุคลิกหลงตัวเองจะพยายามอย่างยิ่งยวดในการรักษาภาพลักษณ์ของตนเอง แม้ว่าจะมีงานวิจัยไม่มากนักที่พยายามศึกษาแนวโน้มของบุคลิกแบบหลงตัวเองกับอาชญากรต่อเนื่อง แต่เมื่อมีการวิจัยพิเศษในกลุ่มอาชญากรต่อเนื่อง มักพบว่า มีบุคลิกแบบหลงตัวเองร่วมอยู่ด้วย นอกจากนี้ในบุคคลที่มีบุคลิกแบบหลงตัวเองที่ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นคล้ายกลุ่มจิตพยาธิสภาพที่มองผู้อื่นเป็นวัตถุตอบสนองความพึงพอใจ แต่บุคลิกแบบหลงตัวเองต้องการสร้างความรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่น (a sense of superiority over others) และต้องการถูกระบุสรรเสริญชื่นชม ลักษณะเช่นนี้เห็นได้ชัดในกลุ่มอาชญากรต่อเนื่อง จากการศึกษารายกรณีพบว่า อาชญากรต่อเนื่องจะรับรู้ว่าคุณค่าตนเองเหนือกว่าเหยื่อ มักดูหมิ่น และลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์และความรู้สึกของเหยื่อ รวมทั้งมองว่าเหยื่อสมควรได้รับการลงโทษในอาชญากรต่อเนื่องบางคนจะประกาศความเหนือกว่าทางสติปัญญาและเหยียดความสามารถในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ติดตาม โดยอ้างว่าตนเองเป็นผู้ยอมให้จับกุม หรือเจตนาทิ้งเบาะแสให้จับกุม หรือการแสดงออกแบบโอ้อวดถึงความฉลาดหลักแหลมของตน แม้ว่าจะไม่เคยสำเร็จการศึกษาอย่างไรรก็ตาม คุณลักษณะของบุคลิกแบบหลงตัวเองและจิตพยาธิสภาพ เป็นองค์ประกอบที่พบในอาชญากรต่อเนื่องแต่มีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่มากนัก

3) บุคลิกแบบชาดิสต์ (sadism)

เป็นคุณลักษณะของรูปแบบพฤติกรรมที่โหดร้าย ลดทอนคุณค่า และก้าวร้าว บุคคลที่มีลักษณะเชิงบุคลิกแบบชาดิสต์จะมีความรู้สึกพึงพอใจต่อความทุกข์ทรมานทางร่างกายและจิตใจของผู้อื่น บางครั้งนักวิจัยพบว่าบุคลิกแบบชาดิสต์มีความสัมพันธ์กับจิตพยาธิสภาพ แต่แนวคิดเกี่ยวกับมิติเชิงบุคลิกภาพเกี่ยวกับการวินิจฉัยของทั้งสองคุณลักษณะมีความแตกต่างกัน เช่น บุคคลชาดิสต์มีความก้าวร้าวและโหดร้าย แต่มักพบว่าไม่มีประวัติกระทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ การแสดงพฤติกรรมของพวกชาดิสต์ไม่ถูกจำกัดเพียงการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย แต่รวมถึงความรุนแรงทางจิตใจและการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยเกือบทั้งหมดของฆาตกรต่อเนื่องและอาชญากรต่อเนื่อง มักมีคุณลักษณะของบุคลิกแบบชาดิสต์ แหล่งที่มาของความพึงพอใจของอาชญากรกลุ่มนี้ได้จากการได้ข่มขู่ คุกคาม เหยียดหยาม ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ อาชญากรต่อเนื่องมักใช้วิธีการที่ได้สัมผัสกับเหยื่อโดยตรง (เช่น การบีบคอ การแทง ฯลฯ) มากกว่าการกระทำผิดแบบไม่สัมผัส (เช่น การวางยาพิษ) นอกจากนี้ วิธีการจัดการกับศพเหยื่อยังเป็นการสื่อถึงเจตนาในการข่มขู่หรือคุกคามเหยื่อ ดังนั้น ผู้กระทำผิดจะเลือกทั้งศพในที่แจ้งหรือที่สะกดตา ซึ่งจะถูกพบเห็นได้โดยคนทั่วไปแทนที่จะทิ้งศพในสถานที่ลับตา และเลือกที่จะจัดทำทางศพในสภาพที่น่าอาย เพื่อให้ผู้พบเจอตกใจและทำให้เสื่อมเสียเกียรติ หรือในกรณีที่ข่มขืนเหยื่ออาจปล่อยตัวเหยื่อหลังการข่มขืนในสภาพที่เปลือยกาย พวกชาดิสต์ที่มีคู่ครองมักใช้การควบคุมคู่ครองอย่าง

เข้มงวด และบางครั้งใช้คู่ครองร่วมในการประกอบอาชญากรรม จากการศึกษาชีวิตวัยเด็กของอาชญากรต่อเนื่องที่มีบุคลิกแบบชาติสมพบว่า มีประวัติใช้ความรุนแรงกับสัตว์และเพื่อนวัยเดียวกัน และเคยมีประสบการณ์ตกเป็นเหยื่อหรือเคยอยู่ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง สำหรับการอธิบายภาพกว้างอาจจะพบว่าความเจ็บป่วยทางจิตให้อิสระแก่ผู้กระทำผิดในการละเมิดกฎของสังคม ส่วนบุคลิกแบบหลงตัวเองสร้างความพึงพอใจต่อวิถีชีวิตของผู้กระทำผิดและเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเหนือกว่า ในขณะที่บุคลิกแบบชาติสมสร้างรูปแบบของความพึงพอใจเฉพาะตัวเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อต้านสังคมและแสวงหาความรู้สึกเหนือกว่าผ่านการเหยียดหยามผู้อื่น

4) แนวโน้มของโรคกามวิตถาร (paraphilic tendencies)

แม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจนที่เชื่อมโยงระหว่างอาชญากรต่อเนื่องกับความรู้สึกพึงพอใจทางเพศ แต่พฤติกรรมทางเพศ กับอาชญากรซ้ำซ้อนต่อเนื่องมีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง โรคกามวิตถารคือ รูปแบบที่คงทนของพฤติกรรมทางเพศต่อวัตถุ วิธีการ และสถานการณ์ที่ผิดปกติ โดยมีวรรณกรรมจำนวนมากที่กล่าวถึงพฤติกรรมแบบโรคกามวิตถารระหว่างการกระทำผิดของอาชญากรต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเพศสัมพันธ์แบบชาติสมที่สร้างความเจ็บปวดทรมานทางกายและจิตใจแก่เหยื่อมักพบในอาชญากรต่อเนื่องซ้ำซ้อนขึ้น ในรายงานบางชิ้นพบว่า มีบางกรณีที่ผู้กระทำผิดตัดสินใจส่วนอวัยวะของเหยื่อออกไปเก็บสะสม ดังนั้น อาชญากรซ้ำซ้อนต่อเนื่องจะเลือกเหยื่อที่มีลักษณะเฉพาะบางอย่างเพื่อตอบสนองความรู้สึกพึงพอใจ

ทางเพศของตน เช่น เลือกเหยื่อที่ใส่รองเท้าส้นสูง เมื่อประกอบอาชญากรรมแล้วก็จะเก็บรองเท้าส้นสูงเป็นที่ระลึกถึงการประกอบอาชญากรรม หรือใช้ประกอบการจินตนาการทางเพศเพื่อสำเร็จความใคร่ในภายหลัง รูปแบบการเก็บของที่ระลึกจากเหยื่อไม่ค่อยพบในอาชญากรรมรูปแบบอื่น จึงกลายเป็นคุณลักษณะเฉพาะเมื่อสืบสวนอาชญากรต่อเนื่อง และในแง่มุมอื่น เช่น ร่องรอยการแทงบนร่างของเหยื่อที่เชื่อมโยงกับบุคลิกแบบชาติสมยังเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกพึงพอใจทางเพศแก่อาชญากรต่อเนื่องที่เป็นโรคกามวิตถารได้พร้อมกัน ในกรณีนี้ มักพบว่าบาดแผลมักอยู่ใกล้กับหน้าอกและอวัยวะเพศของเหยื่อ นอกจากนี้ อาชญากรต่อเนื่องในอเมริกา เช่น John Gacy และ Albert Fish เป็นโรคกามวิตถารแบบโคไรเด็ก (pedophilia) มักเลือกเหยื่อที่เป็นเด็ก อย่างไรก็ตามอาชญากรต่อเนื่องที่ไม่ซ้ำซ้อน (ฆาตกรต่อเนื่อง หรือนักวางเพลิงต่อเนื่อง) พบว่า เป็นผู้ที่ใช้การกระทำผิดเสมือนการสำเร็จความใคร่ ดังนั้น รูปแบบของความรู้สึกพึงพอใจเฉพาะตน (self-gratification) ที่ได้จากการประกอบอาชญากรต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้แรงจูงใจทางเพศ (psychosexual motives) และโรคกามวิตถารยังเกี่ยวข้องกับกลไกทางจิตวิทยาของจิตพยาธิสภาพ บุคลิกแบบหลงตัวเอง และบุคลิกแบบชาติสมด้วย

5) แนวโน้มของการหมกมุ่นกับจินตนาการ และกระบวนการทำงานของจิตใจที่แตกแยก (fantasy proneness and dissociative tendencies)

จากการศึกษาที่ผ่านมามักพบว่าอาชญากรต่อเนื่องแฝงด้วยความวิกลจริตภายใน โดยเฉพาะขณะกระทำผิด อาชญากรต่อเนื่องจะอยู่ภายใต้

การควบคุมของสิ่งที่พวกเขากระทำ แม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ผิดก็ตาม ทำให้ผู้คนในสังคมส่วนมากมีความยากลำบากที่จะเข้าใจและเชื่อว่าอาชญากรต่อเนื่องกระทำการสิ่งที่โหดเหี้ยมได้อย่างไร คำตอบสำหรับข้อสงสัยดังกล่าวถูกอธิบายผ่านองค์ประกอบทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจิตพยาธิสภาพ บุคลิกแบบหลงตัวเอง บุคลิกแบบชาติสม์ของอาชญากรต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มโนทัศน์เรื่อง “สติสัมปชัญญะทางกฎหมาย” (legal sanity) ไม่ควรมีลักษณะเป็นความจริงเชิงปรนัย (objective) ผ่านมุมมองของผู้ที่สังเกตปรากฏการณ์อาชญากรรมเท่านั้น แต่ควรทำความเข้าใจความเป็นจริงเชิงอัตนัย (subjective reality) ผ่านประสบการณ์ของผู้กระทำผิดด้วย ซึ่งความเป็นจริงเชิงอัตนัยที่ผิดปกติ (aberrant subjective reality) จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ของอาชญากรรมต่อเนื่องได้อย่างลุ่มลึก ในบางกรณีความจริงเชิงอัตนัยของอาชญากรต่อเนื่องบ่งชี้ว่าอาชญากรเหล่านี้มีอาการของโรคจิตอย่างแจ่มชัด (unequivocally psychotic) เพราะสามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้ แต่แรงจูงใจที่ขับเคลื่อนพฤติกรรมนั้นเกิดจากการรับรู้โลกในลักษณะที่บิดเบือน หรือเกิดจากความหลงผิด (delusion) เช่น Richard Trenton Chase ฆาตกรต่อเนื่องที่อเมริกาเหนือ ซึ่งฆ่าเหยื่อและนำเลือดมาดื่มเพราะเชื่อว่าจะช่วยป้องกันไม่ให้เลือดของตนระเหยแห้งออกไป หรือ Edward Gein ฆาตกรหนึ่งของศพมาใช้เป็นหน้ากากและเครื่องแต่งกายโดยเชื่อว่าการสวมใส่ผิวหนังของศพจะช่วยให้เขากลายเป็นคนอื่นได้

แนวโน้มของการหมกมุ่นกับจินตนาการเป็นคุณลักษณะเชิงบุคลิกภาพที่เป็นรูปแบบอันคงทน เปลี่ยนแปลงได้ยากทำให้บุคคลนั้น

จมอยู่กับการจินตนาการ และความเพ้อฝันอย่างจริงจัง รวมทั้งนำจินตนาการและความเพ้อฝันส่วนตนมาใช้ในโลกแห่งความจริง เมื่อพิจารณาจากประวัติชีวิตของบุคคลที่มีแนวโน้มของการหมกมุ่นกับจินตนาการ มักพบว่าในวัยเด็กมีประสบการณ์ถูกทารุณกรรมอย่างรุนแรง และมีลักษณะอารมณ์โดดเดี่ยว (severe childhood abuse and emotional isolation) ดังนั้นการจินตนาการจึงเป็นวิธีการเปลี่ยนความทรงจำที่เจ็บปวดให้กลายเป็นความรู้สึกว่าสามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ได้ แม้ว่าจะยังขาดข้อมูลจากเครื่องมือทางจิตวิทยาในการยืนยัน แต่มีข้อบ่งชี้ว่าอาชญากรต่อเนื่องมีแนวโน้มที่จะหมกมุ่นกับจินตนาการเกี่ยวกับความรุนแรง เช่นเดียวกับอาชญากรข้ามขึ้นต่อเนื่องที่หมกมุ่นกับจินตนาการทางเพศแบบชาติสม์ และสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว หรือวิธีการประกอบอาชญากรรม (modus operandi) จากนั้นจึงทำซ้ำพฤติกรรมเหล่านั้น เป็นเหตุให้การสืบสวนอาชญากรต่อเนื่องจะต้องค้นหารูปแบบเฉพาะเหล่านี้เพื่อค้นหาผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามวิธีการประกอบอาชญากรรมอาจเปลี่ยนแปลงไป เพราะผู้กระทำผิดมีประสบการณ์มากขึ้น แต่เรื่องราวจินตนาการ (fantasy scenario) ของผู้กระทำผิดมักมีรูปแบบคงที่ และคงอยู่ในการประกอบอาชญากรรมแต่ละครั้ง ดังนั้นเนื้อหาในการจินตนาการและถ่ายทอดออกมาในการประกอบอาชญากรรมจึงเสมือนเป็น “ลายเซ็น” ที่มีความเฉพาะตัวของอาชญากรต่อเนื่อง นอกจากนี้จินตนาการยังเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายว่าทำไมอาชญากรต่อเนื่องจึงเลือกคนแปลกหน้าเป็นเหยื่อ เพราะในอาชญากรรมทั่วไปมักพบความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงผู้กระทำผิดกับเหยื่อ

แต่สำหรับอาชญากรรมต่อเนื่องแรงจูงใจจะอยู่บนพื้นฐานของแรงจูงใจที่เกิดจากความหมกมุ่นในจินตนาการของผู้กระทำผิด ความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและผู้กระทำผิดจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น แต่บทบาทของเหยื่อกลายเป็นวัตถุสืบสำคัญสำหรับจินตนาการของอาชญากรต่อเนื่อง

กระบวนการทำงานของจิตใจที่แตกแยก หมายถึง กระบวนการรู้คิดที่แยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ เป็นภาวะที่คล้ายกับการถูกสะกดจิต แต่ทว่ากระบวนการรู้คิดนี้ถูกแยกจากภาวะการรู้ตัว หรือมีสติ เช่น ระหว่างการกระทำผิดอาชญากรต่อเนื่องอาจรับรู้ว่ายี่ห้อเป็นเพียงวัตถุสิ่งของ หรือบางสิ่งที่มีสถานะต่ำกว่ามนุษย์เหยื่อเป็นเพียงวัตถุที่ใช้สนองความพึงพอใจส่วนตัว สิ่งนี้เป็นกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ (dehumanization) ที่เป็นส่วนหนึ่งของสภาวะจิตใจที่แตกแยก ในทางกลับกันเหยื่อที่รอดชีวิตจากอาชญากรต่อเนื่องบางรายใช้การมีส่วนร่วมในการสนทนาเพื่อสร้างสัมพันธภาพกับอาชญากรต่อเนื่อง เป็นการประวิงเวลา หรือขัดขวางกระบวนการทำงานของจิตใจที่แตกแยกซึ่งผู้กระทำผิดในการลดทอนความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ และทำให้เหยื่อรอดชีวิต หรือเป็นโอกาสให้หนีจากผู้กระทำผิดได้ในที่สุด ในบางกรณีผู้กระทำผิดได้อธิบายถึงวิธีการประกอบอาชญากรรมของตนเอง โดยกล่าวว่าสภาพจิตใจในขณะที่กระทำผิดมีลักษณะคล้ายกับการฝันหรือถูกสะกดจิต ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของเหยื่อที่รอดชีวิต บางรายที่ระบุว่าขณะอาชญากรต่อเนื่องโจมตีมีสภาพคล้ายคนที่มีมนึง (a trance-like state) ปราศจากอารมณ์ (devoid of emotion) และดวงตาที่ไร้ชีวิตชีวา (glassy-eyed) ในอาชญากรต่อเนื่องบางรายใช้สารออกฤทธิ์

ทางจิตประสาท เช่น การดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเข้าสู่สภาวะจิตใจที่แตกแยก นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่าจินตนาการเป็นสิ่งที่ผลักดันให้อาชญากรต่อเนื่องแสดงออกถึงความต้องการที่ผิดปกติเพื่อลดความเจ็บปวดจากบาดแผลทางใจในวัยเด็ก

จากแนวโน้มของการหมกมุ่นกับจินตนาการและความแตกแยกของกระบวนการทำงานของจิตใจทำให้มีความเป็นไปได้ว่าอาชญากรต่อเนื่องจะถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคหลายบุคลิกภาพ (dissociative identity disorder) ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังคงถกเถียงทางวิชาการอยู่ และต้องอาศัยเครื่องมือทางจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมในการค้นหาคำตอบ แต่กระนั้นการใช้แนวคิดเรื่องการหมกมุ่นกับจินตนาการ และกระบวนการทำงานของจิตใจที่แตกแยกในการอธิบายอาชญากรต่อเนื่องก็ให้คำอธิบายพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้ในบางส่วน

6) การย่ำทำ (compulsiveness)

กลไกที่ชัดเจนของอาชญากรต่อเนื่องคือ แรงขับย่ำทำที่ผลักดันให้กระทำผิดซ้ำ (compulsive drive to re-offend) ซึ่งเป็นกลไกที่ทำให้อาชญากรต่อเนื่องแตกต่างจากฆาตกรสังหารหมู่ หรือฆาตกรในเหตุกราดยิง นักวิจัยจำนวนมากพยายามศึกษาวงจรเชิงพฤติกรรมของอาชญากรต่อเนื่อง โดยพบว่าในระยะเริ่มต้นผู้กระทำผิดจะรู้สึกตึงเครียด (sense of tension) อันเป็นผลจากจินตนาการเกี่ยวกับความชาติสนิมหรือแนวโน้มของกามวิปริต เมื่อความตึงเครียดค่อย ๆ เติบโตสะสมมากขึ้นจนถึงจุดสูงสุด แรงขับจะผลักดันให้อาชญากรต่อเนื่องลงมือกระทำผิดเพื่อปลดปล่อยความตึงเครียด หลังจากการประกอบอาชญากรรมไปแล้วจะเข้าสู่ช่วงเวลา

หยุดเว้นประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้กระทำผิดรู้สึกผ่อนคลาย และเมื่อความผ่อนคลายหมดลงก็จะเริ่มวงจรใหม่ ลักษณะเช่นนี้แสดงถึงความสามารถต่อต้านแรงขับย่ำทำได้ จึงเริ่มกระทำผิดซ้ำอีก อย่างไรก็ตามระยะเวลาหยุดเว้น มีความแตกต่างทั้งภายในตัวผู้กระทำผิดเอง และแตกต่างจากผู้กระทำผิดรายอื่น นอกจากนี้การย่ำทำและวงจรการกระทำผิดของอาชญากรต่อเนื่องถูกตั้งสมมติฐานว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเสพติดทางสรีระวิทยา (คล้ายกับการติดสารเสพติด) ซึ่งยังจำเป็นต้องศึกษาหาหลักฐานเชิงประจักษ์ต่อไป ถึงกระนั้นการย่ำทำก็ยังถือเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่สำคัญของอาชญากรต่อเนื่อง

แม้ว่าอาชญากรต่อเนื่องจะมีรูปแบบการประกอบอาชญากรรมที่แตกต่างกันในแต่ละกรณี แต่แรงผลักดันทางจิตวิทยาที่นำไปสู่การก่ออาชญากรต่อเนื่องมีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกัน เมื่อวิเคราะห์คุณลักษณะทางจิตวิทยาจะพบว่า กลไกทางจิตวิทยาที่เชื่อมโยงกับอาชญากรรมซ้ำต่อเนื่องและคุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ คุณลักษณะทางจิตวิทยา เช่น จิตพยาธิสภาพ บุคลิกแบบหลงตัวเอง บุคลิกแบบชาดิสม์ โรคความวิตถาร ยังปรากฏขึ้นแบบซับซ้อนและผสมผสานกัน อาจกล่าวได้ว่ากลไกของจิตพยาธิสภาพเป็นสิ่งที่ปลดปล่อยอาชญากรออกจากกฎเกณฑ์ของสังคมให้แสดงพฤติกรรมชาดิสม์และหลงตัวเองออกมา ส่วนบุคลิกแบบหลงตัวเองเป็นสิ่งที่แสดงถึงรูปแบบของความพึงพอใจเฉพาะตัว อันเป็นแบบแผนชีวิตของบุคคลนั้น และเป็นพลังงานที่นำไปสู่ความรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งผู้กระทำผิดใช้แสดงความ

ชอบธรรมสำหรับพฤติกรรมต่อต้านสังคมและชาดิสม์ ในขณะเดียวกันบุคลิกแบบชาดิสม์และแนวโน้มของโรคความวิตถาร เป็นสิ่งที่นำไปสู่พฤติกรรมต่อต้านสังคมเพื่อตอบสนองความพึงพอใจส่วนตัว และการแสดงพฤติกรรมกดขี่ข่มเหง จึงเห็นได้ว่าทั้งคุณลักษณะจิตพยาธิสภาพ บุคลิกแบบหลงตัวเอง บุคลิกแบบชาดิสม์ และแนวโน้มของโรคความวิตถารล้วนเป็นกลไกที่หลอมรวมกันสู่การใช้จินตนาการแบบย่ำทำของรูปแบบการกระทำผิดเพื่อแยกตัวตนออกจากการตระหนักถึงข้อจำกัดทางกฎหมายและจารีตของสังคม

■ บทสรุป

นิยามของผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีข่มขืนกระทำชำเราของแต่ละประเทศมิได้มีความแตกต่างกันมากนักและอาจใช้ศัพท์อื่นแทนกันเนื่องจากคำว่าอาชญากรต่อเนื่องมิได้มีความสูงส่งเหมือนในอดีต ประกอบกับสื่อและวรรณกรรมร่วมสมัยมักใช้ศัพท์นี้เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการนำเสนอข่าวหรือวรรณกรรม ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมอาจคุ้นเคยกับคำว่าผู้กระทำผิดซ้ำมากกว่า ดังนั้น การกำหนดนิยามให้ชัดเจนจึงเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการทางอาชญาวิทยา นักบำบัดและผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมในการจำแนกประเภทและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ ในประเด็นของการจัดแบ่งประเภทของการซ้ำต่อเนื่องและปัจจัยทางจิตวิทยาของอาชญากรต่อเนื่องเป็นแนวความคิดที่เกิดจากการศึกษาผู้กระทำผิดต่อเนื่องในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร

ที่มีความชุกของอาชญากรรมทางเพศสูงกว่าไทย การนำแนวความคิดดังกล่าวไปประยุกต์โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมจะเป็นประโยชน์ต่อการระบุตัวตนของผู้กระทำผิด การศึกษาวิจัยทางจิตวิทยาอาชญากรรม และสร้างแนวปฏิบัติของนักวิชาชีพในการพัฒนาแผนการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิดให้มีทิศทางที่ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพปัญหาของผู้กระทำผิด

ปัญหาอาชญากรรมต่อเนื่อง ทำให้เกิดคำถามว่า “เพราะเหตุใดผู้กระทำผิดจึงลงมือก่ออาชญากรรมซ้ำซาก” หรือ “จะมีหนทางป้องกันยับยั้งหรือแก้ไขอาชญากรรมต่อเนื่องอย่างไร” และคำถามอื่นอีกมากมายเป็นเหตุให้นักวิชาการหลากหลายแขนงต่างศึกษาปรากฏการณ์อาชญากรรมต่อเนื่อง ทั้งนักอาชญาวิทยา นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา นักกฎหมาย และวิชาชีพอื่น จึงได้เกิดแนวคิดและทฤษฎีจำนวนมากเพื่อใช้ทำความเข้าใจอาชญากรรมและกำหนดทิศทางนโยบายสาธารณะที่เหมาะสมในการป้องกันอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านมาทำให้เห็นว่าอาชญากรรมต่อเนื่อง หรือผู้กระทำผิดต่อเนื่องในคดีซ้ำซ้อนกระทำซ้ำเรา มีแนวโน้มของความผิดปกติทางบุคลิกภาพหลายประการ เป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงและความเป็นอันตราย แนวทางในการแก้ไขและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดกลุ่มนี้จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยทางจิตวิทยา รวมทั้งแนวทางการบำบัดฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้จากสหสาขา ได้แก่ จิตเวชศาสตร์ จิตวิทยาอาชญาวิทยา ทัณฑวิทยา และสังคมสงเคราะห์ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ไขตลอดจนเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับ

การประเมินความเสี่ยงและความเป็นอันตราย ก่อนการปล่อยตัวจากเรือนจำ นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดต่อเนื่องในคดีซ้ำซ้อนกระทำซ้ำเราต้องอาศัยการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมสุขภาพจิต หน่วยงานทางนิติจิตเวช ตลอดจนกฎหมายที่จะเปิดช่องทางอันหลากหลายสำหรับวิธีการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด การกำกับควบคุม รวมทั้งการผลักดันและส่งเสริมให้มีการวิจัยและประเมินผลของวิธีการที่ใช้กับผู้กระทำผิดเพื่อให้ผู้มอบนโยบายสามารถบริหารงบประมาณแก้ไขผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

■ บรรณานุกรม

- จอมเดช ตรีเมฆ. (2561). *Criminology*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2563). *สถิติคดีอาญา*. ค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2563, จาก <http://pitc.police.go.th/dirlist/dirlist.php?dir=/crimes>
- Borgeson, K., & Kuehnle, K. (2012). Introduction: Why study serial crime? In K. K. Borgeson, K. (Ed.), *Serial offenders: Theory and practice* (pp. 1-15). Jones & Bartlett learning.
- Gavin, H. (2014). *Criminological and forensic psychology*. London & Thousand Oaks, CA: Sage.

- Howitt, D. (2015). *Introduction to forensic and criminal psychology* (5 ed.). ซีอีเอ็มเอ, LA: Pearson.
- Jenkins, A., & Petherick, W. (2013). Serial Rape. In W. Petherick (Ed.), *Profiling and Serial Crime: Theoretical and Practical Issues* (pp. 319-340). Elsevier. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-1-4557-3174-9.00015-X>
- Kocsis, R. N. (2006). *Criminal profiling: Principles and practice*. NJ: Humana Press.
- Miller, L. (2012). *Criminal psychology: Nature, nurture, culture : A textbook and practical reference guide for students and working professionals in the fields of law enforcement, criminal justice, mental health, and forensic psychology*. Illinois: Charles C Thomas.
- Osborne, J. R., & Salfati, C. G. (2015). Re-conceptualizing “cooling-off periods” in serial homicide. *Homicide Studies*, 19(2), 188-205.
- Przybylski, R. (2015). *Recidivism of adult sexual offenders*. Sex Offender Management Assessment and Planning Initiative: Research Brief.
- Scurich, N., & John, R. S. (2019). The dark figure of sexual recidivism. *Behavioral Sciences & the Law*, 37(2), 158-175.
- ShIPLEY, S. L., & Arrigo, B. A. (2008). Serial killers and serial rapists: Preliminary comparison of violence typologies. In R. N. Kocsis (Ed.), *Serial murder and the psychology of violent crimes*. NJ: Humana Press.
- Trzaskawka, P. (2019). Rape-related Terminology in Japanese and its Translation into English and Polish. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*, 58(1), 195-209.
- World Health Organization. (2003). *Guidelines for medico-legal care of victims of sexual violence*. Retrieved 29 May, 2020 from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42788/924154628X.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

